

มีครู

พระอาจารย์สงบ มนฺตสนฺโต

ถาม-ตอบ ปัญหาธรรม วันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ถาม : ข้อ ๓๑๔๑. เรื่อง “อาคารธรรมทายาท”

กราบนมัสการหลวงพ่อก่อนอื่นขอกราบขอบพระคุณหลวงพ่อกับทีมงานเว็บไซต์พัฒนาหนังสือประวัติครูบาอาจารย์เป็นไฟล์เสียงอ่าน ช่วยให้โยมเข้าถึงเนื้อหาได้โดยไม่ต้องฝืนกำลังสายตา

หวังเป็นอย่างสูงว่าข้อมูลในเว็บไซต์จะอยู่ยั่งยืนไปถึงที่สุด ๕,๐๐๐ ปีของพุทธสมัยนี้ จากเว็บ sa-ngob.com ที่โยมอาศัยเป็นที่พึ่งในการสืบค้นคำสอนของหลวงพ่อดีอย่างสะดวก และสามารถส่งสารถึงหลวงพ่อด้านการส่งปัญหาธรรม หากไม่สามารถสืบค้นเองได้ด้วยตัวเอง โยมก็คิดเองว่า อาคารธรรมทายาทก็คงมีการแผ่กระจายธรรมหลายประการไว้เพื่อส่งต่อให้วงกรรมฐานรุ่นต่อๆ ไปเพื่อให้เด่นชัดที่สุด

ที่เห็นเด่นชัดที่สุดเรื่องหนึ่งคือ พระอาจารย์ทั้งสามที่ข้างเผือกสามตัวที่เกี่ยวข้องกับนิมิตของหลวงปู่มั่น หากโดยโยมคาดเดาวิเคราะห์ น่าจะเกี่ยวข้องกับความผูกพันระดับราชวงศ์ในอดีตชาติที่ส่งต่อมาจนถึงความถึงที่สุดแห่งธรรมในปัจจุบันชาติ ซึ่งก็สะท้อนให้เห็น ให้คิดต่อไปว่า ทำไมไม่มีข้างเผือกตัวที่ ๔ ที่เป็นการคาดเดาปริศนาธรรมในอาคารธรรมทายาทของโยมเองตามกำลังของปุถุชนครับ

ตอบ : นี่คือนิยาม คำถามๆ มันเป็นการส่ง ส่งอารัมภบทถึงความรู้สึกนึกคิดของเขา ถ้าคนที่มีความรู้สึกนึกคิดที่เป็นธรรมๆ ไร ถ้าเป็นธรรม ธรรมเข้ากับธรรม กิเลสเข้ากับกิเลส เข้ากันโดยธาตุ ถ้าธาตุเป็นธรรมๆ พอมันสัมผัสความเป็นธรรม มันจะดูดดื่มมันไป ถ้าธาตุเป็นกิเลส ธาตุเป็นกิเลสมันจะต่อต้าน อยากดัง อยากใหญ่ อยากจะครอบงำโลก คิดไปนู่นนะ

แต่ความเป็นจริงนะ หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นเวลาท่านฝึกหัดปฏิบัติของท่านมา เวลาเอาชีวิตเข้าแลกมา ครูบาอาจารย์ที่เป็นธรรมๆ ทำฟากตายทั้งนั้นนะ เอาชีวิต เอาความตายแลกมา เอาชีวิต เอาความตายแลกมา แล้วมันจะมีอะไรที่จะมาโกหกมดเท็จโลกอีก

แต่เอาชีวิตและเอาความตายแลกมา แต่จะเอาสิ่งที่เป็นธรรมๆ มาจนเจือโลก โลกก็ปฏิเสธ โลกก็เข้าใจไม่ได้ โลกก็ทำไม่เป็น แล้วโลกก็เห็นว่าสิ่งมีชีวิตที่มีความสุข ความสะอาด ความสบายนั้นเป็นความสุข เป็นข้อเท็จจริงในพระพุทธศาสนา ใ้ที่ว่า เป็นทุกข์เป็นยาก เป็นทุกข์เป็นยากนั้นเป็นอรรถกถาญาณุโยค ใ้พวกนั้นทำแล้วมันลำบากเปล่า สู้เราไม่ได้ เรามีความสุขของเรา ใ้พวกทุกข์พวกยากมันก็ทุกข์ยากอยู่อย่างนั้นนะ นี่ถ้าเป็นทางโลกไป

ฉะนั้น ถ้ามันเป็นธรรมๆ ธรรมมันเข้ากับธรรม กิเลสมันเข้ากับกิเลส การเห็นแก่ตัวเข้ากับ การเห็นแก่ตัว

การเห็นแก่พระพุทธศาสนาไป เกิดในธรรมๆ นะ หลวงตาพระมหาบัวท่านสิ้นกิเลส กราบแล้วกราบเล่าๆ กราบแบบเหมือนคนบ้าเลย มันบ้าธรรม มันระลึกถึงบุญคุณขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มันระลึกถึงบุญคุณของหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นที่เป่ากระหม่อมเรา

เวลามันทุกข์มันยาก มันมีดมันบอดนะ คนจนตรอก อดทั้งอาหาร อดทั้งการหลับนอน ชีวิตเหมือนจะตาย ชีวิตเหมือนจะขาดสิ้นไปเลย แล้วมันยังไปอีกไม่ได้ไป

ในธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ บอกถึงผลของวิญญูะ เหมือนคนเดิน อยู่ท่ามกลางทะเลทรายแล้วล้มลง แล้วชีวิตยังต้องไปต่อ มันไปอย่างไร นี่ในพระไตรปิฎก แล้วคนที่ประพฤติปฏิบัติขึ้นมาเอาชีวิต เอาความทุกข์ความยากแลกมา แล้วแลกมา พอแลกมา พอมันเป็นธรรมๆ ไป เวลาคนมันกลัวเป็นกลัวตาย กลัวทุกข์กลัวยากทั้งนั้นนะ

หลวงตาพระมหาบัวท่านพูดไป เวลาท่านฝึกหัดปฏิบัติ “เหมือนจะตาย เหมือนจะตาย แต่ไม่ตาย กิเลสมันตาย เราเห็นกิเลสมันตายไป” นี่ครูบาอาจารย์ที่ท่านปฏิบัติมานะ

แต่ในสมัยปัจจุบันนี้เวลาฟังธรรมะครูบาอาจารย์ไปแล้ว “บรรลุนิพพาน” ร้อยแปดพันเก้า ไม่เห็นมีอะไรตาย

หลวงตาท่านพูดไป “กิเลสมันจะถลอกปอกเปิกบ้างยังไม่มีเลย แค่เลือดซิบๆ ที่มันโดน
ธรรมะถากถางก็ไม่เคยเห็น”

เพราะอะไร เพราะมันภาวนาไม่เป็น

ถ้ามันภาวนาเป็นๆ ใจ สิ่งที่เป็นคุณเป็นประโยชน์กับพระพุทธศาสนา ครูบาอาจารย์ที่
ท่านทุ่มเทมาทั้งชีวิต เอาชีวิตแลกมาทั้งนั้นนะ ธรรมะอยู่ปากตาย เอาความตายแลกกับ
คุณธรรมในหัวใจมา แล้วมันจะดวงโลกใหม่ มันจะมีอะไรมีค่าบ้าง

ยศถาบรรดาศักดิ์ที่เขาจะประเคนให้มันเรื่องไร้สาระมากเลย แล้วท่านไม่สนใจด้วย
หลวงปู่มั่นใจ อยู่ที่วัดเจติยหลวง เขาให้เป็นอุปัชฌาย์ เป็นพระครู เวลาท่านจะจากที่นั่นไปใจ
“พระครู พระครูเฝ้าโบสถ์ไว้ละ หลวงตามันจะเข้าป่าเข้าเขาแล้วละ”

ท่านสละโดยที่ไม่ต้องประกาศ ไม่ต้องบอกใคร เขาให้มาด้วยประสงค์ดีกับ
พระพุทธศาสนา ให้คนที่มีหลักเกณฑ์เพื่อจะจรรโลงกุศลบุตรสุดท้ายไปหลังต่อไป แต่ใน
ความเห็นของท่านใจ สิ่งที่จะจรรโลงพระพุทธศาสนา มันต้องจรรโลงด้วยการกระทำเป็นตัวอย่าง
การดำรงชีวิตของท่าน เห็นไหม

หลวงตาพระมหาบัวท่านพูด ท่านเป็นผู้อุปัชฌาย์หลวงปู่มั่นเอง ท่านถือธุดงค์วัตร ท่าน
ไม่เคยเห็นพระองค์ใดทำได้แบบนี้ แล้วทำได้แบบนี้ต่อหน้าพระทั้งหมด ให้พระสงบมันเห็นเป็น
แบบอย่าง ให้พระมันเห็นนะ เพราะอะไร

เพราะหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ครูบาอาจารย์เราท่านอยู่ในป่าในเขาท่านเอาชีวิตแลกมา
หมดแล้ว สิ่งที่มีคุณค่าในชีวิต เราเอาชีวิตนี้แลกมาแล้ว มันไม่มีอะไรมีคุณค่าไปกว่านี้อีกแล้ว
แล้วดำรงชีวิตเป็นแบบอย่างไร

ฉะนั้น สิ่งที่บอกว่า ในประวัติครูบาอาจารย์ ที่ทำมาในเว็บไซต์เพื่อคุณประโยชน์ๆ

ก็เห็นบุญเห็นคุณใจ กตัญญูกตเวทีแก่พระพุทธศาสนาใจ แล้วทำไว้ให้มันเป็นธรรมๆ

ในเว็บไซต์เรา ตั้งแต่สมัยเริ่มต้นมาเลย ๒๐-๓๐ ปีที่แล้ว มีเว็บไซต์ต่างๆ ทั้งนั้นนะมาขอจะเอาไปลงๆ เราไม่ให้ ใครๆ ก็มาขอ ตอนวิทยุ ตอนทีคลื่นวิทยุเริ่มต้น มีวิทยุศาสนามากมายจะขอเอาเทปไปออก ไม่ให้ ไม่ให้

เพราะให้ไปแล้ว พอเขาได้ไปแล้ว ใ้พวกเขาตามันพลิกมันแพลง แค้ให้ไปมันก็เอาไปโฆษณาแล้วว่าพระสงฆ์เห็นคุณค่าของเรา จะเชิดชูบูชาเรา ให้เรามาเพื่อประโยชน์กับเรา แล้วมันก็ไปทำเป็นธุรกิจ แล้วมันก็ไปทำเป็นการค้า แล้วมันก็จะไปลงโลก มันนำเสนอสารชาวพุทธที่หาที่พึ่งที่อาศัยใจ

เราอยู่กับหลวงตามานะ ทุกคนจะมาบอกท่านเลยว่า หนังสือต้องพิมพ์ขาย ต้องทำเพื่อประโยชน์ ท่านไม่ให้ทั้งนั้นนะ เพราะอะไร ท่านพิจารณาแล้วว่ามันเป็นธุรกิจ มันเป็นประโยชน์กับคนที่เอาไปบริหารจัดการ แล้วถ้ามันจะให้ถูกใจโลกมันก็ต้องเป็นธรรมะประจวบผลเพื่อจะให้โลกเขาชื่นชม มันไม่เป็นประโยชน์กับใครหรอก

นี่ในเว็บไซต์ก็เหมือนกัน เราทำไว้นะ ถ้าทางโลกมีคนมาตีโพยตีพายกันเยอะเยอะเลยวาคับแคบ ทำแล้วไม่กว้างขวาง ไม่เป็นประโยชน์กับใคร

คับแคบแต่เป็นน้ำใสสะอาด มันเป็นประโยชน์กับการดื่มกินเร็ว กว้างขวางไปมันมีแต่สารพิษ มันมีแต่ทำให้คนจะได้ประโยชน์ก็แค่เอามาสูบตัวให้มันรุ่มเย็นเท่านั้นนะ

นี่พูดถึงเว็บไซต์

ฉะนั้น เวลาทำเป็นเนื้อหาเป็นเสียง เขาจะทำของเขาไป แล้วเรื่องอาคารธรรมทายาทว่าถ้ามันจะเป็นประโยชน์ๆ มันเป็นหน้าที่ มันเป็นที่ของเรา

หลวงตาท่านพูดเรื่องนี้ไว้มาก ใ้ข้างสามตัวๆ แล้วเขาถามว่า “ใช่หลวงตาไหม”

“เดี๋ยวดบปากเลยละ”

ทั้งๆ ที่เป็นตัวท่านนะ เพราะท่านเป็นการอ่อนน้อมถ่อมตน ท่านไม่ต้องการอะไร

เพราะสิ่งนี้ เพราะหลวงปู่มันเป็นคนสั่งท่านเอง เป็นคนทำเอง แล้วด้วยความมักน้อยสันโดษ ด้วยคุณธรรมในใจของท่าน ท่านก็ทำ ส่วนใหญ่แล้วหลวงตาพระมหาบัวท่านทำสิ่งใด

ท่านทำได้ดิน ก่อนโครงการช่วยชาติฯ ท่านช่วยโลกมานานแล้ว แต่ท่านไม่ให้ใครรู้ทั้งนั้น ใครจะ
มาขอออกสื่อออกอะไร ท่านไล่ออกจากวัดทั้งนั้นนะ แต่เวลาโครงการช่วยชาติฯ มันเพื่อชาติ มัน
ก็ต้องเรียกสื่อกลับมา แล้วให้ประชาสัมพันธ้ออกไป

ฉะนั้น เวลาการกระทำอย่างนั้น เพราะว่าในนิมิตของท่าน ท่านบอกเลย ท่านจะต้องช่วย
พระพุทธศาสนา ก่อน แล้วในนิมิตของท่านว่าท่านพรมน้ำมนต์ไป ไอ้โฮ! ประชาชนเต็มไปหมด
นั่นนะช่วยโลก

นี่คืออำนาจวาสนาบารมีของท่าน ที่หลวงปู่มั่นบอกไว้แล้วว่า “จะมีพระองค์หนึ่งเหมือน
ท่านเจี๊ยะแต่ไม่ใช่ท่านเจี๊ยะ ดีทั้งภายนอกและภายใน”

ภายนอกและภายใน ทั้งโลกและทั้งธรรม จะเป็นการจรจรโงงพระพุทธศาสนา แต่ก็ เป็น
การพูดกับหลวงปู่มั่น พูดกับหลวงตาพระมหาบัวเลยละ

แต่ด้วยความอ่อนน้อมถ่อมตน ด้วยเป็นธรรมของท่าน เวลาใครไปถาม “ใช่ท่านไหม”
ท่านบอก “เดี๋ยวลบปาก ตบปาก”

ฉะนั้น อาคารธรรมทายาทมันก็เป็นภาระและหน้าที่ที่เราทำให้มันเป็นสัญลักษณ์ เป็น
สังฆธรรมความจริง ใครจะติฉินนินทา ใครจะว่าอย่างไรเป็นเรื่องของเขา เพราะอะไร เพราะ
สิ่งก่อสร้างนั้นมันก็คืออิฐหินทรายปูน ที่อื่นเขาก็สร้างกันทั้งนั้นนะ แล้วก็เดี๋ยวดร้อกันไปที่
ประเทศ ไอ้ของเราที่สร้าง แล้วระหว่างเรากับช่าง คนอื่นไม่เกี่ยว

สร้างเพื่อตอบแทนบุญคุณ สร้างเพราะเห็นบุญคุณของหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น เห็น
บุญคุณของหลวงตาพระมหาบัว หลวงปู่เจี๊ยะ ที่ได้อบรมบ่มเพาะสั่งสอนเรามา ถ้าไม่มีครูบา
อาจารย์สั่งสอนเรามา เราก็ยังดีอเฟ่าง แล้วเอาแต่ความเห็นของตัวเองตามแต่กิเลสมันจะปลิ้น
ปลื้อนหลอกลวงเรา ไอ้เราก็หลงตัวเองว่ายิ่งใหญ่ยอดเยี่ยม นั่นแหละเปรต

แต่ถ้าเป็นข้อเท็จจริงเราก็ทำของเรา เราก็ทำเพื่อพระพุทธศาสนา นี่พูดถึงว่าตอบแทน
บุญคุณพระพุทธศาสนา แล้วให้อยู่ในความเป็นจริง ได้มากได้น้อยแค่ไหนมันก็เป็นเวรเป็นกรรม
ของสัตว์

สัตว์โลกถ้ามันเป็นธรรมมันรู้มันเห็นเอง น้ำมันเข้ากับน้ำมัน น้ำเข้ากับน้ำ น้ำมันกับน้ำ เข้ากันไม่ได้ โลกกับธรรมมันเป็นเรื่องโลกๆ มันก็กระจายไปเป็นการประชาสัมพันธ์ คุณดี ตอนนี้อยู่ หลอกหลวงออนไลน์หลอกหลวงไปหมดนะ ถ้าเชื่อก็จบสิ้นทั้งสิ้น

สื่อก็คือสื่อ แต่เนื้อหาสาระนั้นอีกเรื่องหนึ่ง แล้วครูบาอาจารย์ที่เป็นธรรม เป็นธรรมก็คือ เป็นธรรม แต่ทางโลกมันขัดใจใจ “ไม่สมความปรารถนา ไม่เป็นความยิ่งใหญ่ ไม่เป็นการแสดง ตน”

มึงจะบ้า ตนนั่นแหละคือตัวกีดตัวขวาง

ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ในพระพุทธรูปศาสนาไหน ใครแสดงธรรมได้เป็น ความจริงมันก็เป็นสัจจะความจริงขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วธรรมะนั้นทำให้เอ็ง หูตาสว่างขึ้นมา ให้เอ็งไม่ทุกข์ไม่ยากจนเกินไป แล้วสิ่งที่เป็นจริงนั้นนะเอ็งประกาศออกไป ให้ มันเป็นความจริงของมันขึ้นมา

แล้วถ้ามันเป็นความจริง เห็นไหม มันเป็นหน้าที่เพื่อไม่ให้โลกนี้ปั่นป่วน เพื่อไม่ให้ใครเอา ไปย่ำยี เพื่อไม่ให้ใครเอาไปหลอกหลวง เพื่อไม่ให้ใครเอาไปซื้อขายต่อไปไง ถึงทำเป็นสัญลักษณ์ ไว้สามตัว

แล้วถ้ามันมีตัวที่ ๔

ตัวที่ ๔ ที่ ๕ ถ้าเขาทำได้จริงมันก็เป็นประโยชน์กับเขา ถ้ามันเป็นความจริงขึ้นมาในหัวใจ ใจ

นี่พูดถึงว่าสิ่งที่เป็นการกระทำไง เขาถามเรื่องอาคารธรรมทายาท

มันเป็นหน้าที่ เป็นหน้าที่ที่จะต้องทำ ทำเสร็จแล้ว ทำให้มันเป็นประโยชน์กับ พระพุทธรูปศาสนา จะได้มากได้น้อยมันเป็นเรื่องเวรเรื่องกรรมของสัตว์ สัตว์โลกเป็นไปตามกรรม

ใครมีอำนาจวาสนายิ่งใหญ่นัก เราจะบอกว่า สพุเพ สตุตา สัตว์ทั้งหลายเป็นเพื่อนเกิด แก่ เจ็บ ตายด้วยกันทั้งหมดทั้งสิ้น เป็นสุขๆ เกิด เป็นสุขๆ เกิด เธอจงหาสิ่งที่เธอพอใจตามแต่ อำนาจวาสนาของเธอ ตามสบาย

แต่ถ้าเป็นเราชาวพุทธไง เราต้องมีศีลมีธรรม เราต้องซื่อสัตย์สุจริต เพราะเราจะเอาความจริงขึ้นมาในหัวใจของตน

ฉะนั้น อคารธรรมทนายทมนั้นเป็นหน้าที่ที่เราจะต้องสรุปให้มันจบเป็นสัญลักษณ์ในยุคของกรรมฐาน แล้วต่อเนื่องไป ดูพฤติกรรม ดูกิริยา ดูการกระทำ มันเป็นกรรมฐานจริงหรือเปล่า

หลวงปู่มั่นท่านสั่งไว้ “ต่อไปภายภาคหน้า วัดป่าจะกลายเป็นวัดบ้าน วัดบ้านจะกลายเป็นวัดป่า วัดป่าจะกลายเป็นวัดบ้าน”

มีคนไปหาหลวงตาพระมหาบัวว่า ชื่นชมลูกศิษย์หลวงปู่มั่นมาก ชื่นชมลูกศิษย์หลวงปู่มั่นมาก

ท่านกลัวเวลาเข้าไปเห็นโทษแล้วกลัวเขาจะเสียใจ

“เราเชื่อมั่นว่า...” นี่คำพูดหลวงตาพระมหาบัวนะ “เราเชื่อมั่นว่า ในลูกศิษย์หลวงปู่มั่นมีทั้งดีและเลว”

แล้วเลวมากกว่าดีเยอะด้วย แต่ถ้าดี ดีหรือเลวมันอยู่ที่การกระทำของเขา มันอยู่ที่วาสนาของเขา มันอยู่ในหัวใจของเขา ถ้าเขาเป็นธรรมๆ มันไม่แข่งหน้าแข่งหลัง มันไม่เก่งกว่าอาจารย์ มันเคารพบูชา มันเคารพครูบาอาจารย์ของมัน

แต่ถ้ามันแข่งหน้าแข่งหลัง “หลวงปู่มั่นชมว่าเราเป็นพระประเสริฐ หลวงปู่มั่นเคยชื่นชมเราว่ายอดเยี่ยม”

นั่นนะความเห็นผิดของเขา เอาครูบาอาจารย์เราไปเป็นสินค้า นั่นเป็นเรื่องกรรมของสัตว์

จบ

ถาม : ข้อ ๓๑๔๒. เรื่อง “ลูกศิษย์”

หนูภาวนาจนจิตสงบระดับหนึ่ง ที่เห็นความคิดที่เกิดขึ้นดับไป ก็พิจารณาเห็นความคิดนั้นว่าถ้าเรายึดเราก็ทุกข์ ก็มีคำพูดผุดขึ้นมาว่า “อุปาทานในขันธ ๕ คือทุกข์” ก็พิจารณาต่อไปเรื่อยๆ

ที่ผ่านมาเรายึดเอาความคิดที่เกิดขึ้นแล้วทุกข์ หลงตามไปโดยไม่รู้จักตัว มันก็สะเทือนใจ การยึดในขั้นนี้ ๕ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ มันทุกข์ มันเข้าใจลึกซึ้งกว่าที่ผ่านมา ที่เคยได้ยินได้ฟังคำพูดนี้มาหลายครั้งก็เข้าใจแต่ไม่ลึกซึ้งเท่าครั้งนี้ ทบทวนร่างกาย เวทนา ความคิดไปเรื่อยๆ มันเกิดแล้วก็ดับตลอด เราโง่มากที่ยึดมาตลอด พิจารณาไปก็ยิ่งสะเทือนใจ น้ำตาก็ไหลเรื่อยๆ เลยค่ะ กราบหลวงพ่อดีด้วยชี้แนะด้วยค่ะ

ตอบ : นี่คือภาคปฏิบัติๆ เวลาเมื่อศรัทธาความเชื่อในพระพุทธศาสนา แล้วมีครูบาอาจารย์ที่สอนการฝึกหัดปฏิบัติ เราก็ชื่นใจ เราก็ศรัทธา เราก็มีความสุขของเรา ไปวัดไปวา แล้วมันขึ้นบาน นั่นก็เป็นบุญกุศล ผู้ที่ฝึกหัดประพฤติปฏิบัติขึ้นมากก็พยายามทำความสงบของใจให้ได้ ถ้าทำความสงบของใจไม่ได้ก็ใช้ปัญญาพิจารณาธรรมะพระพุทเจ้าไป เวลาพิจารณาไปๆ ธรรมมันเกิด เวลาธรรมมันเกิด มันมีสิ่งใด มันมีความคิดอะไรเกิดขึ้น เราก็มีความสุขของเรา มันก็มีความรู้สึกนึกคิดอย่างนั้นถ้าฝึกหัดปฏิบัติไปโดยความถูกต้องชอบธรรม

แต่เวลาฝึกหัดปฏิบัติไปแล้วมันจะมีตัวเรา ตัวเราคือกิเลสมันขยับมันดันในใจของตน

เวลาครูบาอาจารย์ที่ท่านเป็นธรรมๆ ท่านบอกว่า เราไม่ต้องรีบเร่ง เราไม่ต้องกระหืดกระหอบ เราไม่ต้องเป็นไต่บ้ำหอบฟางพยายามจะชวนชวายเป็นธรรมๆ มาเป็นสมบัติของเรา เราพยายามฝึกหัดของเราให้เป็นข้อเท็จจริงของเราขึ้นมา ให้ทำความสงบของใจเข้ามาให้ได้ ให้ทำความสงบของใจเข้ามาให้ได้ ถ้าใจมันสงบบ้าง ทำความสงบบ้าง มันสงบระงับเข้ามา ฝึกหัดให้จิตใจเราเข้มแข็ง

ถ้าจิตใจเราเข้มแข็งขึ้นมา เวลามันมีสติปัญญาขึ้นมา เวลาจิตสงบนะ แล้วมันไปรู้ไปเห็น มันจะมีอาการอย่างคำถามของโยมที่ถามมานี้

แต่ถ้าจิตมันไม่สงบ มันก็มีความคิดอย่างนี้เหมือนกัน แต่มันไหลไปไหลมา ผ่านไปผ่านมา มันจิตซัดใจ มันจิตมันซัด รสชาติมันไม่ซึ้งใจ

แต่ทำความสงบๆ พอมันสงบมันก็มีความสุขแล้ว พอมีความสงบบ้าง หายใจเข้านี้ก็พุท หายใจออกนี้ก็โธ บริการมพุทธโธๆ ของเรา เพราะเรามีศรัทธา เรามีความเชื่อในพระพุทธศาสนา

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอาสาวิภวญาณทำลายอวิชชาในหัวใจของท่าน ไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตาย

ไอ้เราเกิด แก่ เจ็บ ตายอยู่นี้ ไอ้เรา เราก็ทุกข์เราก็กายของเราอยู่นี้ ไอ้เราก็มีความคิดรู้สึก อย่างนี้ แล้วเราก็มีความศรัทธาพระพุทธรูปศาสนาเหมือนกัน แต่ทำไมมันจืดมันชืด ทำไมมันไม่ ดูดดื่มเข้าถึงหัวใจของตน แล้วเราก็หันรีหันขวาง ไปไหนมา สามวาสองศอก ไปข้างหน้าก็ไม่ใช่ ถอยข้างหลังก็ไม่ใช่ ไปทางไหนก็ไม่เห็นมีอะไรดีขึ้นทั้งนั้นเลย การฝึกหัดปฏิบัติทำไมมันเท่าเดิม บางทีมันเหนื่อยเปล่า

แต่เวลาครูบาอาจารย์ของเราเนะ เวลาถ้ามันฝึกหัดปฏิบัติมันเท่าเดิม มันไม่เห็นมีอะไรดีขึ้น ท่านก็พยายามทำของท่านไป อย่างเช่นหลวงปู่มั่นเวลาพิจารณาไปแล้วมันก็จืดมันก็ชืด สุดท้ายแล้วท่านลาความเป็นพระโพธิสัตว์ด้วย ทำความสงบของใจเข้ามาด้วย พอจิตสงบแล้ว มันไปเห็นกายขึ้นมา พอมันพิจารณาไป เออ!

มันเหมือนคำถามของโยมนี้ เออ! มันลึกซึ้งกว่า มันแปลกประหลาดกว่า

มันแปลกประหลาดกว่าตรงไหนล่ะ

มันแปลกประหลาดกว่าตรงจิตมันตั้งมั่น จิตมันมีกำลังของมัน ถ้าจิตมันไม่มีกำลังมันก็ คิดได้ มันก็ทำได้

นักประพันธ์เนะ เขาเขียนหนังสือจนเขาได้รางวัลโนเบลเลยเนะ มันจินตนาการได้ทั้งนั้น เนะ แล้วยิ่งถ้าหัวใจของเราเนะ มันมีจินตนาการไปร้อยแปดพันเก้า

ฉะนั้น สิ่งที่เราฝึกหัดปฏิบัติๆ มีศรัทธาความเชื่อในพระพุทธรูปศาสนาเป็นบุญกุศล ศรัทธานี้เป็นอริยทรัพย์ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่าศรัทธาๆ นี้เป็นอริยทรัพย์ เพราะเรา ศรัทธาแล้วมันจะศึกษา แล้วมันจะค้นคว้า แล้วมันมีการกระทำ

ที่นี้การกระทำมันเป็นโลกหรือเป็นธรรมล่ะ

การกระทำเริ่มต้นมันเป็นเรื่องโลกๆ ทั้งนั้นเนะ

ฉะนั้น ธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงว่ามีโลกียะกับโลกุตตระ โลกียะคือเรื่องโลกๆ คือเรื่องปัจจุบัน เรื่องวิทยาศาสตร์ นี่โลกียะเรื่องโลก โลกคืออะไร โลกคือภววิภวสภาวะ คือภพ คือจิต เพราะเกิดจากจิตใจ จินตนาการจากเราไง เรื่องโลกทั้งนั้นนะ

ทีนี้ทำความสงบของใจเข้ามาๆ ถ้าใจมันสงบระงับบ้าง ใจมันสงบระงับบ้างนะ พอสงบมันก็มีความสุขแล้ว เพราะว่าอะไร เพราะมันแบกหามเหมือนไต่บ้ำหอบฟาง แล้วมันวางได้

ความรู้สึกนึกคิด ทิฏฐิมานะ อีโก้ จะยึดมั่นถือมั่นทั้งหมด มันวางนะ ถ้ามันไม่วางมันก็ไม่สงบไป พอมันวางมันสงบไป มันเบา มันเป็นอิสระ มันไม่มีใครชี้หัว มันไม่มีใครกดทับ เออ! มันมหัศจรรย์ นี่สัมมาสมาธินะ ถ้ายกขึ้นสู่วิปัสสนาณะ ที่ว่าโลกียะกับโลกุตตระ สัมมาสมาธิเป็นตัวแบ่งระหว่างโลกกับธรรม

ไต่ที่ว่านั่นเป็นโลก ไต่นี้เป็นธรรม ไต่นั่นมันจินตนาการ แล้วก็ปากเปียกปากแฉะไป เป็นเรื่องไร้สาระมากๆ

แต่ถ้ามันเป็นจริงๆ นะ ปัจจัยตัดตั้ง สันทิฏฐิโก คนคนนั้นรู้เอง แล้วรู้เองแล้วมหัศจรรย์ในตัวเอง แล้วถ้ามหัศจรรย์ในตัวเอง มันจะเข้าใจว่า อ้อ! โลกียะ โลกเป็นอย่างนี้ โลกุตตระ เราเริ่มจิมๆ แล้ว เราเริ่มพยายามจะเข้าไปสู่เป็นสัจจะความจริงในหัวใจของตน แล้วเวลาธรรมจักรมันหมุนไปนะ เราจะเกิดความมหัศจรรย์อีกมหาศาลในการประพฤติปฏิบัติ นี่พูดถึงมันจะก้าวเดินต่อไปอีกมหาศาลในการประพฤติปฏิบัตินะ

ฉะนั้น เอาคำถาม “หนูภาวนาจิตสงบในระดับหนึ่ง แล้วเห็นความคิดที่เกิดขึ้นดับไป ก็พิจารณาให้เห็นความคิดนั้น ถ้าเรายึดเราก็อทุกข์ ก็มีคำพูดผุดขึ้นมาว่า”

เห็นไหม “คำพูดผุดขึ้นมา” นี่ธรรมเกิด ผุดขึ้นมา เห็นไหม มันเป็นข้อเท็จจริง ถ้านักปฏิบัติมันมีความซื่อสัตย์ มีศีลมีธรรม แล้วไม่คิดไม่โกง ถ้าไม่คิดไม่โกง มันก็เสมอภาคเสมอตัว แล้วมันจะได้ธรรม

ถ้ามันคิดมันโกงนะ ถ้าไม่มีคนที่รู้เท่านั้น “มันก็มีคำผุดขึ้นมาว่า อูปาทานในชั้นที่ ๕ คือทุกข์” เนอะ! มันมีเป็นธรรม เป็นคำผุดขึ้นมา มันผุดขึ้นมา ถ้าไปอูปาทานหมู่ละ “บรรลุธรรม เพราะมันผุดขึ้นมา”

แต่ความจริงไม่ใช่ เป็นเรื่องธรรมชาติ ธรรมเกิด มันไม่ได้เกิดจากสติปัญญา มันเกิดจาก คำพูดผุดขึ้นมา ธรรมผุดใจ ธรรมเกิดใจ

หลวงตาพระมหาบัวท่านใช้คำว่า “กิเลสเกิด”

เพราะเวลาคนมันทุกข์มันยาก เวลาธรรมเกิดมันเหมือนได้น้ำเย็น ได้ความสุข พอมันได้ แล้วคนหิวกระหาย แล้วมีอาหารกิน มันก็อยากกินอีก นี่คือกิเลส คืออยากได้อีกเป็นอีก แล้วก็หลงในความอยากได้อีกเป็น แล้วก็ล้มลุกคลุกคลาน แล้วก็นั่งร้องไห้ นั่งเจ็บปวด มันไม่เกิด มันอยากเกิด นี่กิเลสเกิด

แต่ถ้าเป็นธรรมนะ เวลาธรรมผุด สาธุ บุญกุศล ผ่านไปแล้ว เดินต่อหน้าไป เดินไปข้างหน้า

ฉะนั้น สิ่งที่ “อุปาทานในขันธ ๕ คือทุกข์” นี่ธรรมเกิด

เราพูดบ่อยมาก เพราะว่าเราพยายามจะพูดไว้ให้เป็นสัญลักษณ์ ให้คนที่มืออะไรเกิดขึ้นได้เอาไปใช้ประโยชน์

บอกว่า เวลาธรรมเกิดมันไม่ใช่มรรค เพราะธรรมเกิด มันเกิดแบบเพื่อฝัน แบบปัจจุบันแบบผุดขึ้น เหมือนเห็ดเกิดขึ้น แต่ถ้าเป็นมรรค มันเกิดจากที่เราเป็นคนเพาะเห็ดเลย เราเพาะเห็ด มีเชื้อเห็ด มีความชื้น ต้องรดน้ำ แล้วเวลาเห็ดมันเกิด ถ้าเป็นมรรค เราต้องมีสติชอบ งานชอบ ดำริชอบ สติชอบ ความชอบ มันรู้ นี่โลกุตตระ

แต่ถ้ามันผุดขึ้นมา มันเกิดเอง ทีนี้มันเกิดเอง แต่ที่เกิดขึ้นมันก็เป็นจริงเป็นนิสัย จะบอกว่าผิดก็ไม่ใช่ จะบอกว่าถูก มันก็เป็นบุญกุศลครั้งหนึ่ง มันเป็นการเกิดดับหนหนึ่ง ถ้าคนมีวาสนา มันก็จะเกิดดับ และเล็กหรือใหญ่ด้วย ถ้าใหญ่ๆ เกิดขึ้นมา ใ้อโฮ! มันมหัศจรรย์เลยนะ

แล้วมหัศจรรย์ จะมหัศจรรย์หรือไม่มหัศจรรย์ บุคคลคนนั้นต้องมีสติสัมปชัญญะ มีความสุข มีความอิมเอม มีความพอใจ แต่มันก็เป็นบุญของเราไง แล้วเราก็ไม่ตื่นเต้นไม่หลงระเริงไปกับเรื่องสิ่งนี้ ถ้าตื่นเต้นหลงระเริง สติมันก็เผอเรอ การกระทำนั้นมันเออร์เรอร์ไปใหญ่เลยนะ ถ้ามีสติ ไม่เผอเรอ ไม่เออร์เรอร์ แล้วฝึกหัดปฏิบัติให้เข้าสู่มรรค

ใจดวงใดไม่มีมรรค ใจดวงนั้นไม่มีผล

ใครปฏิบัติไม่ตามข้อเท็จจริงนั้น ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ เหตุที่ไม่สมมูล เหตุที่ไม่พอดี เหตุที่เป็นมิจฉา มันจะไปสู่สัมมาได้อย่างไร

มันต้องฝึกหัดให้เป็นสัมมาสมาธิ สัมมากัมมันโต งานชอบ เพียรชอบ ทุกอย่างชอบ ให้เป็นสัมมาถูกต้องชอบธรรม มันถึงจะเป็นมรรค ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ มันต้องมีเหตุมีผลของมัน

ไฉนพุดถึงคำถามนี้ คำถามเรื่อง “ลูกศิษย์” ว่า หนูภาวนาอย่างนี้ แล้วหนูมีธรรมผุดขึ้นมาอย่างนี้ แล้วก็ฝึกหัดปฏิบัติต่อเนื่องไป รู้สึกว่ามันลึกซึ้ง ไม่เหมือนกับความรู้สึกนึกคิดโดยปกติ

ความรู้สึกนึกคิดโดยปกติมันก็เป็นปุถุชนคนหนาใจ

เขาบอกว่า “หนูภาวนาจนจิตสงบระดับหนึ่ง”

มันมีกำลังของสมาธิ มีกำลังของจิตที่มันสะอาด มันไม่ใช่ซาตาน มันไม่ใช่โดนครอบงำของกิเลสโดยมีติดบอด แล้วก็คิดแบบโลกๆ เป็นวิทยาศาสตร์คำนวณเอา

แต่ถ้าจิตมันสงบ เห็นใหม่ “หนูภาวนาจนจิตสงบระดับหนึ่ง”

ถ้าจิตสงบระดับหนึ่งมันจะมีอาการแบบนี้เกิดขึ้น แล้วจิตสงบระดับหนึ่ง มีอาการเกิดขึ้น มันจะเกิดความลึกซึ้ง ความกระทบถึงหัวใจ มันแตกต่างกัน ระดับของจิตใจ

หลวงปู่มั่นสอนไว้ “ต้นตอตรง ท่ามกลางตรง ปลายมีผล”

ต้นมันคด เกิดขึ้นก็จินตนาการเอา เกิดขึ้นก็พยายามจะสวมรอยให้มันเป็นไปได้ เพราะศึกษาธรรมะมามาก นี่ต้นมันคด คดในข้อ งอในกระดูก พอมันคด มันคดในข้อ งอในกระดูก มันก็ไปตามกิเลสหมดนะ

นี่ก็เหมือนกัน ต้นมันเกิด เราก็ฝึกหัดปฏิบัติของเราต่อเนื่องไป สิ่งที่ทำมาแล้วมันเป็นข้อเท็จจริงของคำถามนี้ว่า เขาทำความสงบระดับหนึ่งแล้วมันเกิดอุปาทานในขั้น ๕ ว่าคือทุกข์

แล้วเขาก็พิจารณา รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ พิจารณาซ้ำแล้วซ้ำเล่า มันรู้สึกลึกซึ้ง มันรู้สึกถึงความผูกพัน มันรู้สึกแตกต่างกับการที่ประพฤติปฏิบัติมา

มันรู้สึกแตกต่างเพราะทำความเข้าใจ แล้วเวลาถ้าไม่เข้าใจมันก็จะใช้ปัญญา ต่อเนื่องไป ถ้ามันใช้ปัญญาต่อเนื่องไป มันจะพินเฉื่อ มันจะเออร์เรอร์

วาง กลับมาพุทโธๆ นี่ เพราะถ้าหนูไม่ภาวนาจนจิตสงบระดับหนึ่ง อาการอย่างนี้ไม่เกิด มันจะเกิดอาการแบบโลกๆ ที่เราเคยคิดเคยเป็นนั่นนะ โลกเป็นแบบนี้ แต่ถ้าจิตมันสงบลงบ้าง จิตมีกำลังบ้าง เห็นใหม่ อาการของธรรม เพราะมันผุดขึ้น ธรรมเกิด เห็นใหม่

นี่คือบุญกุศลนะ แล้วฝึกหัดแบบนี้ต่อเนื่องไปให้มันลึกซึ้งกว่านี้ ให้มันมีสติปัญญา ใช้ฝึกหัดสติปัญญา

คนเราจะล่วงพ้นทุกข์ด้วยสติและด้วยปัญญา คนฝึกหัดประพฤติปฏิบัติด้วยสติด้วยปัญญา มันจะไปละลายพฤติกรรม ชอบใ้ร้อน ตืดใ้เย็น มันจะวางหมดนะ เพราะมันเป็นภาระ รุงรัง มันทำให้การภาวนาเราเนิ่นช้า อะไรที่มันไม่เป็นประโยชน์ มันจะวางของมันเอง มันจะรู้ มันเห็นโทษไหม เห็นโทษและเห็นประโยชน์ มันพยายามจะทำคุณงามความดี จะทำประโยชน์กับตน แล้วมันจะฝึกหัดเพื่อจะเอารสที่มันลึกซึ้งกว่านี้ ที่ประณีตกว่านี้ ที่หัวใจได้สัมผัส ด้วยบุญด้วยกุศล

ปัจจุจัดตั้ง สันติภูมิโกนะ เราจะรู้เอง เราจะได้รับรสเอง บุคคลคนเดียว

จิตดวงนี้มหัศจรรย์ เวลาฝึกหัดไปแล้ว หลวงปู่มันถึงถาม “จิตเป็นอย่างไร จิตเป็นอย่างไร” เพราะมันเป็นจิตตภาวนา ภาวนาโดยจิต ไม่ใช่สมอง ไม่ใช่ประสบการณ์โลก ตัวจิตมันเป็น

แล้วถ้ามันเป็นไปโดยข้อเท็จจริงนะ มันจะดีขึ้น พัฒนาขึ้นโดยการฝึกหัด ด้วยอำนาจวาสนาของแต่ละบุคคล ๗ วัน ๗ เดือน ๗ ปี ถ้าทำถูกต้องชอบธรรม อย่างน้อยได้เป็นพระอนาคามี ถึงสิ้นกิเลสได้ ถ้าฝึกหัดปฏิบัติด้วยความถูกต้องชอบธรรม เอวัง